Írta: Benedek Csaba
2012. augusztus 28. kedd, 00:00 - Módosítás: 2020. április 06. hétfő, 12:36

Augusztus 28.
Szent Ágoston napja

Ágoston egyházatya (354 – 430), a philosophia perennis, vagyis a keresztény filozófiai gondolkodás alapító nagymestere, minden idők egyik legnagyobb emberi szelleme.

Aurelius Augustinus néven 354. november 13-án született Észak-Afrikában, egy numídiai kisvárosban, Tagastében (a mai Algéria keleti részén). Valószínűnek látszik, hogy a kisbirtokos család római eredetű volt, sorsuk azonban egyre rosszabbra fordult, mert a birodalom egyre súlyosabb terheket rótt rájuk is az adókkal.

Ágoston szellemének elevensége nagyon korán megmutatkozott. Rendkívül temperamentumos természetet örökölt, nagy volt a fogékonysága is, s ennél csak fegyelmezetlensége volt nagyobb. Diákkorában túlságosan tudatában volt annak, hogy neki a tanulás nem okoz nehézséget. Az első éveket Tagastében töltötte, később Madaurában egy grammatikus iskoláját látogatta, hogy majdan rétor lehessen belőle. Homérosz és a görög szerzők általában nem hagytak benne mély nyomokat, Vergilius azonban elindította képzeletének szárnyalását. Karthagóban retorikai és jogi előadásokat hallgatott és életközösséget kezdett egy nővel, akitől fia született.

Olvasta Cicerót és a Bibliát, valamint több egyházi szerzőt is, de ekkor még a manicheizmus

ért
(iráni, buddhista és keresztény elemekből vegyített, szinkretista vallás) lelkesedett. Tanár lett Tagastében, ahol tizenhárom éven át tanított. Karthagóba, majd Rómába, végül 384-ben a birodalom akkori fővárosába, Milánóba került. Itt Ambrus püspököt hallgatta, akinek nyomán az evangélium behatolt lelkébe. Egy alkalommal, váratlanul meghallott egy vékony gyermekhangot, amely ezt ismételgette: ,,Tolle-lege, tolle- lege", azaz ,,Fogjad-olvasd, fogjad-olvasd". Kezébe vette az előtte fekvő Szentírást és ennél a helynél ütötte fel: *,,Vessetek véget a kicsapongásnak és a tobzódásnak, a civakodásnak és a versengésnek. Öltsétek magatokra Urunkat, Jézus Krisztust, és ne dédelgessétek a testeteket, nehogy bűnös kívánságokra gerjedjen"*
(Róm 13,13). Ez Isten válasza volt a kiáltozásokra és békét, megnyugvást adott Ágoston szívének.

Így vallott erről: *,,Oly későn szerettelek meg Téged, te mindig új és régi Szépség, későn szerettelek meg. De hogyan történhetett ez: Te bennem voltál, és én kívül voltam saját magamon. Hívtál engem, és a kiáltásod legyőzte a süketségemet; felragyogtál, és fényességed elűzte vakságomat; illatod felhője felgomolygott és belélegeztem, és most epedek utánad; megízleltelek, és most éhezem és szomjazom Rád; megérintettél, és fellángoltam a békességért, amely Tőled való."*

Ezután tanári állásáról lemondott és 387. április 23-án, húsvét vigiliáján Ambrus püspök megkeresztelte. Mindenét eladta és barátaival szerzetesi életet kezdett. Hiába szeretett volna tanulni, pappá választották, így a kedvelt időtöltésről a szolgálat miatt le kellett mondania. 35 éves volt ekkor. Öt évvel később püspök lett Hippóban, mely akkor Észak-Afrika második legjelentősebb városa volt. Ágoston hatása pedig messze túlsugárzott a város határán: hamarosan ő lett az egész észak-afrikai püspökkollégium feje, sőt, az egész Egyház teológiai öntudata és lelkiismerete. Napról napra végezte a liturgiát és szolgáltatta ki a szentségeket. Vasárnaponként és ünnepeken prédikált, gyakran naponta kétszer is. Közel ezer ilyen beszéde maradt ránk, és valamennyi arról tanúskodik, hogy Ágoston rendkívüli módon ismerte a Szentírást. A püspöki teendők ellátása mellett nem hanyagolta el a teológiát sem. Mikor meghalt, 113 könyv és 218 levél maradt utána.

Kevés olyan alakja van a keresztény ókornak, aki annyira ismerős lehetne számunkra, mint a Vallomások
szerzője, Szent Ágoston. Ennek magyarázata az, hogy ritka a világirodalomban az olyan mű, amely annyira hűséges képet rajzol alkotójáról, mint a Vallomások.

Ágostont követik – legalább közvetve – azok a szerzetesrendek, amelyek az ő közösségi

életeszményét fogadták el, többek között az ágostonrendiek, premontreiek, dominikánusok, trinitáriusok, magyar pálosok. Ez röviden a szemlélődés és lelkipásztorkodás, a vita contemplativa és vita activa egyeztetése. Ennek természetesen laikus-népi áttételei is vannak.

Ágoston legendáját a Legenda Aurea és Temesvári Pelbárt nyomán az Érdy-kódexben olvassuk, ebből azonban hiányzik a kagylóval játszadozó fiúcska alakja, illetőleg szimbóluma. Így a Csodák Könyve nyomán mondjuk el azt a régi, máig sokat idézett, képeken is sokszor ábrázolt történetet, amely Isten felfoghatatlan misztériumát és a töprengő emberi elme szűkösségét példázza.

Ágoston egyszer a tengerparton sétált és a Szentháromság titkán elmélkedett. Egyszercsak észreveszi, hogy egy apró gyerek kagylóval a tenger vizét egy gödröcskébe iparkodik átmeríteni. Megkérdezte tőle, mit művel? A kisfiú bátran megfelelt: látod, a tenger vizét akarom ide átönteni. Gondolod, hogy ez sikerül? – kérdezte a püspök. Miért ne hinném – válaszolt komolyan a fiúcska, aki Isten angyala volt – te is hiszed, hogy felelni tudsz arra, amire még senki sem tudott. Sokkal könnyebb nekem a tenger vizét e lyukba merítenem, mint az embernek Isten lényét kifürkészni.

Ágoston megértette a példázatot. *„Amint házába hazaérkezett, egy könyvhöz sem nyúlt többé, mert a gyermektől többet tanult, mint a hiú és üres könyvekből.”*

Az ikonográfiai hagyomány már a középkorban Ágostont egyházatyaként tiszteli. Gótikus táblaképei: Bakabánya (Pukanz, Pukanec, 1480, a többi egyházatyákkal), Bártfa (Borbála-oltár, 1450), Csíkszentlélek (Leliceni, 1510, Ambrus társaságában), Szepeshely (Zipser Kapitel, Spišska Kapitula, Szent Mihály-oltár, 1470, a többi egyházatyákkal együtt). A győri székesegyház Ágoston-oltárát Széchy Ágoston püspök (1447 – 1466) alapította. Egyes gótikus faszobrok Ágostonnal való azonosítása kétséges.

A tridenti zsinat ikonográfiai határozatai között előírja, hogy a templomban a szenthagyományra való emlékeztetésül az egyházatyákat, így Ágostont is ábrázolni kell. Ezeknek összeállítása, egyáltalán a hazai barokk templomszimbolika jellemzése még a jövő feladata.

Kedvelt hőse a jezsuita barokk játékszínnek: Nagyvárad (1751), Kassa (1753).

Az Ágoston-titulusok újabbak és leginkább a kegyúr, templomépítő keresztnevét hirdetik:

Esztergom: Eköl (Velké Jakovce, 1816).

Veszprém: Balatoncsicsó.

Győr: Agostyán.

Pécs: Pécs (volt Ágoston-rendi kolostor és templom). Vác: Pusztavacs (1883).

Csanád: Alsóeleméi (Srpski Elemir, 1845), Lázárfölde (Lazarevo, 1807, Lázár Ágoston kegyúr neve után), Érszeg (Jersig), Csene (Čenej).

A szent nevével összefüggő helyneveink: Ágó (Bars, Borsod, Szolnok), Ágos, Ágas, Ágasegyháza, Ágostyán.

Megjegyezzük még, hogy aggastyán szavunk az agostyán, nagyszakállú ágostonrendi remete szó fejleménye.

Forrás:

Bálint Sándor ÜNNEPI KALENDÁRIUM II. Szent István Társulat, Budapest, 1977. 232-233.

http://www.katolikus.hu/szentek/szent140.html